

Stortingets Utdannings- og forskningskomité

Deres referanse

Vår referanse
19/53-11

Vår dato
15.10.2020

Universitets- og høyskolerådets høringsnotat om Prop. 1 S (2020-2021) Statsbudsjettet 2021

Universitets- og høyskolerådet (UHR) er glad for at studieplassene og stipendiatstillingene som kom i Utdanningsløftet 2020 videreføres. Det er også bra at regjeringen har besluttet at Norge skal bli med i EUs niende rammeprogram Horisont Europa. Likeledes er vi tilfreds med at langtidsplanen for forskning og høyere utdanning følges opp med å styrke teknologiløft, kvalitet i høyere utdanning, digitalisering og bærekraft/grønn omstilling. Dette er også i tråd med UHRs innspill.

UHR ønsker å sette fokus på følgende saker:

Finansieringen av det femte året i grunnskolelærerutdanningen – kvalitet koster!

Regjeringen har hatt store ambisjoner for den femårige integrerte grunnskolelærerutdanning både i Lærersløftet og Lærerutdanning 2025. Reformen er vedtatt av et nesten enstemmig Storting. En internasjonal ekspertgruppe nedsatt av regjeringen, har gitt ambisiøse anbefalinger for videre utvikling av utdanningene og samtidig understreket behovet for en styrket finansiering av reformen og omlegging fra et fireårigstudieprogram til en femårig masterutdanning.

Dette harmonerer dårlig med regjeringens forslag å finansiere femte året med utgangspunkt i kandidatmåltall og ikke studieplasser. De senere år er det gitt flere studieplasser til grunnskolelærerutdanningene, noe Kunnskapsdepartementet og statsråden har vært fornøyd med. Institusjonene har oppfylt sitt samfunnsoppdrag, men møtes med en finansiering som tar utgangspunkt i forventede kandidater som fullfører og ikke antall studenter som er i studiet. Dette gir utfordringer. Kvalitet i utdanningene koster i form av forskningsbasert undervisning, praksis, tett oppfølging av studenter og partnerskap med praksisfeltet. Med denne finansieringsmodellen er det flere av våre medlemsinstitusjoner som signaliserer at de vil vurdere å redusere opptak av lærerstudenter på GLU fremover og/eller å redusere fagtilbudet i utdanningene. Dette vil kunne gi utfordringer til det tilbudet som bør gis i hele landet. Det er for tidlig å konkludere om den foreslåtte finansieringen av det femte året også vil innvirke på hvor mange institusjoner som nå vil vise interesse for å utvikle en femårig lærerutdanning for praktiske og estetiske fag.

For å uteksaminere i henhold til kandidatmåltall må institusjonene ta opp flere studenter enn dette, og de fleste institusjoner uteksaminerer langt flere kandidater enn kandidatmåltall.

I forslag til statsbudsjett er det lagt inn finansiering av 5. året i lærerutdanningen med 89 millioner kroner. Finansieringen er beregnet ved å ta utgangspunkt i kandidatmåltall for grunnskolelærerutdanning 1-7 og 5-10.

Postadresse
Stortorvet 2
NO-0155 Oslo

Telefon +47 409 14 969
postmottak@uhr.no
www.uhr.no
Org.nr. 917 697 825

Saksbehandler
Ann Elin Brattebø Andersen
ann.elin.b.andersen@uhr.no
Telefon +47 415 53 740

Antall	Sats	21-budsjett (i 1000 kr)	Helårseffekt (i 1000 kr)
1913	93 150	89 085	178 170

Universitets- og høyskolerådet mener at institusjonene må få finansiert det 5. året i lærerutdanningen tilpasset den reelle kapasiteten. Da må man enten ta utgangspunkt i studieplassene ved etableringen i 2017, eller i dagens kapasitet (2019-tall).

Antall studieplasser

	Antall	Sats	2021-budsjett (i 1000 kr)	Helårseffekt (i 1000 kr)
2017	2948	93 150	137 303	274 606
2019	3212	93 150	149 599	299 198

Omlegging til integrert masterutdanning har også andre krav jf. studietilsynsforordningen til førstekompetanse enn bachelorutdanning har. Masterutdanning har krav til henholdsvis 50/50 professorer og førsteamanuenser, mens studieprogram på bachelornivå kun har krav om at 20% av de faglig ansatte må ha førstekompetanse. Lærerutdanningsinstitusjonene har bygget opp førstekompetanse siden omleggingen ble satt i gang før opptak i 2017. UHR har derfor i sitt innspill pekt på det ikke er tilstrekkelig å finansiere det femte året. Det er i tillegg behov for kategoriendring fra D til C med tilførsel av friske midler inn i den lukkede rammen. Kategorihevingen er for å kompensere de kostbare og ambisiøse målene i grunnskolelærerutdanningen.

Fortsatt flatt ABE-kutt – ikke målrettet

Regjeringen følger også i dette budsjettet opp med et avbyråkratiserings- og effektivitetskutt (ABE). UHR mener regjeringen heller bør satse mer på kunnskapsutvikling. Et flatt administrativt kutt rammer ikke bare administrative funksjoner, men også støttefunksjoner til kjernevirksomheten ved våre universiteter og høyskoler. Skal vi hente mer tilbake fra EUs rammeprogram har vi behov for et godt administrativt støtteapparat til våre forskere. Det samme gjelder for utdanning. Her vil et slikt kutt være negativt for kvaliteten i undervisning og forskning. Det vil også kunne ramme kapasiteten til å drive studentaktiv læring, laboratoriearbeid og andre praktiske øvelser. Dette rimer dårlig med regjeringens uttalte satsing på høyere utdanning og forskning. Satsing på mer digital undervisning og vurdering og den situasjonen vi er i på grunn av pandemien gir utfordringer. UHR foreslår primært at kuttet fjernes, sekundært at det gis en koronapause for kommende år.

Forskningsatsing

Det er også positivt at regjeringen øker sin innsats til forskning, men gitt de utfordringer vi står foran med omstilling i å skape nye næringer og situasjonen vi er i med pandemien samt de økonomiske musklene Norge faktisk har burde det vært rom for enda sterkere satsing. Fortsatt ligger Norge bak Sverige og Danmark i bruk av midler til forskning innenfor universiteter og høyskoler. Mens Norge i 2018 brukte 0.71 promille av brutto nasjonalprodukt (BNP) til forskning ved universiteter og høyskoler, investerte Sverige og Danmark hhv 0.84 og 0.98 promille, i flg tall fra OECD. Regjeringens budsjettforslag for 2021 representerer en realvekst i uh-budsjettet på ca 1.5%, hvorav en større andel er knyttet til utdanning. Det er derfor lite trolig at det fremlagte budsjettforslaget vil styrke norsk uh-sektors forskningsaktivitet sett i forhold til Sverige og Danmark.

Tilbakebetaling av udisponerte midler

I forslag til statsbudsjett 2021 foreslår det å endre reglene for regnskapsføring som gjør at universiteter og høyskoler ikke kan ha mer enn 5 prosent oppsparte midler knyttet til

bevilgninger fra Kunnskapsdepartementet. Dette skal innføres fra 2022. Det har vært reaksjoner i sektoren på at dette kommer som forslag uten at det har vært en tilstrekkelig dialog med institusjonene. Øremerkete investeringer er holdt utenfor. Forslaget griper likevel inn i institusjonenes strategiske handlingsrom.

Vennlig hilsen

Dag Rune Olsen
styreleder

Alf Rasmussen
generalsekretær

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UHR